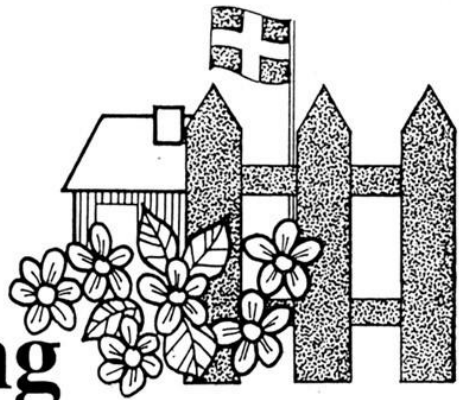

Hagaby Villaägareförening

Avskrift av folder i A5-format tryckt på Typografskolan i Örebro år 1972

En återblick över Hagaby Nya Koloniförenings 50-åriga verksamhet 1922-1972

Inledning

Innan vi börjar denna återblick vill vi gärna ge pionjärerna, som nedlagt ett förtjänstfullt arbete för föreningens medlemmar, vårt tack och hyllning.

Vi kommer att indela denna återblick på föreningens verksamhet i två olika perioder. Första perioden omfattar åren 1922-1957 och andra perioden omfattar åren 1958-1972. Under första perioden var den största frågan vatten och avlopp. Pionjärerna trodde att det skulle ta ungefär 100 år innan det var färdigt, men så lång tid tog det inte. Andra stora frågor var gatornas iordningställande, bussförbindelser, belysning, bränsle och sophämtning.

En återblick

År 1908 den 10 augusti inköptes av föreningen Egna Hem, Motala, 7/40 mantal Hagaby n:r 2 litt. A i Långbro socken av lantbrukaren Aug. Nykvist för ett pris av kronor 39.892:50. Föreningen Egna Hem Motala, vidtog omedelbart åtgärder för att stycka nämnda områden till egna hem, ävensom två småbruk. Som efterfrågan på tomter då var ringa fick ovannämnde Nykvist arrendera gården tills vidare. År 1919 började det så småningom uppföras hus men endast några enstaka. År 1920 ökades byggnadsverksamheten avsevärt, så att så gott som hela området ovanför Riddarberget framåt järnvägen var i det närmaste fullbyggt. I och med att byggnadsverksamheten fortskred insågs behovet av en förening och de första trevande försöken gjordes också. Sammankomsterna var talrika, men meningarna var i de flesta fall delade och stridiga, varför resultaten i de flesta fall blev ringa. Ekonomiska frågor råkade ofta till stridigheter, det hände att vi inte hade pengar till lokalhyra för våra möten, utan vi fick samlas

ute i den fria luften och vid ogynnsamt väder söka tak vid f.d. Nykvist gamla ladugård, för dryftande av våra gemensamma intressen. Här som vid alla andra föreningars bildande visade det sig ganska svårt i början, men för var och en som något känner till föreningsförhållanden stod det klart att vi måste ha en förening. Förhållandena var också gynnsamma så tillvida, att en ensam kunde så gott som ingenting uträtta, då hela området låg för fädot och några framkomliga vägar knappast kunde upptäckas, utan man körde med sina flyttlass rakt fram, som nybyggare på Amerikas prärier. Detta var 1920.

År 1921 i februari beslöts bilda en filial av föreningen Egna Hem, samtidigt beslöt man välja styrelse. Till styrelse valdes: ordf. D. Carlsson samt K. Halldin, Carl Flodström, D. E. Sjödin och O. M. Ehlin. Dessutom tillsattes en byggnadskommitté. Denna bestod av: J. A. Carlsson, Hj. Andersson och Axel Eliasson. De största frågorna var gatornas iordningställande, sotning, dagvattensfrågan, gatunamn m.m. Något resultat av styrelsens arbete blev det inte i dessa frågor. År 1922 den 15 november blev Hagaby Nya Koloniförening u.p.a. registrerad och stadgar antagna. Dess styrelse bestod då av: O. S. Persson, ordf., samt D. E. Sjödin, Ludvig Andersson, Simon Andersson och E. S. Pettersson. Året var för styrelsen ett synnerligen hårt och arbetsamt år till följd av medlemmarnas slöhet och negativa inställning till föreningen, en hel del av medlemmarna resterade för sin uttaxering. Trots detta beslöt föreningen på årsmötet att med nya krafter hjälpas åt så mycket som möjligt att arbeta för koloniens bästa. Under året dryftades dräneringsfrågan. Dessutom drog Örebro Elektricitetsverk en ny elektrisk ledning kostnadsfritt särskilt avsedd för kolonien.

År 1923 dryftades brandskyddsfrågan och beslöts att istället för en grävd brunn anlägga ett landfäste vid Lillån, men på grund av otjänlig väderlek uppsköts arbetet till sommaren 1924. Föreningen har även under året anlagt ytterbelysning i kolonien, samt uppsatt gatu- och husnummerskyltar. Föreningens ekonomi var nu så svag så att ett lån på ettusen kronor måste upptagas hos föreningen Egna Hem, Motala, som sedan genom årliga uttaxeringar har i det närmaste betalats, endast en av våra medlemmar har vägrat att betala till denna post. Dessutom inköptes från föreningen Egna Hem, Motala, tomt A 1 a för trehundra kronor att av föreningen användas för uppförande av föreningshus el. dyl. Ett större arbete utfördes under året, nämligen avlopps- och dagvattensledning, som var av ett stort behov för kolonien. Detta arbete kostade kolonien en summa av kr. 6.991:56, varav 6.000 kr. upplånades i Örebro Sparbank och resten 991:56 uttaxerades bland medlemmarna.

På årsmötet 1923 beklagade ordf. att så många medlemmar var i balans med sina avgifter till föreningen och då särskilt en som vi senare nödgades anlita lagens hjälp för att föreningen skulle få sin rätt respekterad. I Gamla Hagaby har ordnats med brandattiralj, samt en snöplog.

År 1926 inköptes 46 lass fyllning och 91 kbm. grus för att något så när få våra gator i ordentligt skick. En brandkår har också bildas inom föreningen och gjort sin första övning under befäl av brandmästare K. J. Eriksson. Brandkåren fungerade till allmän belåtenhet. Dessutom inköptes två st. brandlurar, vilka placerats på var sin särskilda plats för att användas vid uppkommande behov. Örebro brandkår har även lovat att vid ellsolycka skulle vi få anlita deras hjälp.

År 1927 var vår ekonomi så pass god så att 200 kr. kunde tas ur kolonikassan till grus och 65 kr. till fyllning av gatudiken. Gatuunderhållet har för föreningen varit en ganska kännbar och betungande utgift, varför också föreningen Egna Hem, Motala, flerfal-

diga gånger uppvaktats med begäran om hjälp. Koloniföreningen har också därifrån erhållit 2.115:20 kr.

År 1928 anskaffades 61 kbm. grus till koloniens gator. En av koloniens första medlemmar lämnade oss detta år, för att söka sin utkomst i främmande land.

År 1929 utfördes inom kolonien en hel del arbeten och underhåll, bl. a. Har inköp av brunnslock, brunnsbetäckningar, rör, lampor m.m. gjorts för kr. 191:74. Koloniens gator har ytterligare kostat oss kr. 273:50.

År 1930 uppsattes en brandalarmklocka hos K. S. Halldin, Tomtgatan 10, (nuvarande Vretgatan). Som ett säkerhetsmoment vid eldfara har en hel del medlemmar inköpt eldsläckningsapparater, som vid behov får användas av samtliga medlemmar.

År 1931 kan för koloniföreningens vidkommande betecknas som ett märkesår ur prestigesympunkt sett. För oss, som nedlagt så mycket arbete och kostnader är det en glädjens triumf, men för många andra är det en misräkning.

Inkorporeringen skedde år 1937. De sanitära förhållandena i kolonien föranledde Örebro stads hälsovårdsnämnd att varje år skriva spaltlånga insändare i tidningarna över de bristfälliga förhållanden som är rådande i Örebro stads förorter. Efter inkorporeringen blev det alldeles tyst. Men fordringarna får väl inte vara allt för stora, vi får tänka på stadens många och vackra parker. Där kan vi, om vi har tid, gå och njuta i frid och tänka: hit går våra skattepengar i stället för vatten och avlopp i Nya Hagaby. Men gnugga händerna av förtjusning du pessimist! Tre stycken har fått vatten och avlopp på 10 år. Om 100 år borde det vara färdigt. Med detta menas att ett samhälle är ständigt under utveckling, det denna generation ej kan genomföra får nästa ta vid.

År 1940 var den stora frågan att få fram vatten och avlopp till Långbros område, som Hagaby tillhörde då, denna fråga var så brännande att en del av mötesdeltagarna ville gå så långt som till misstroende mot stadens styrelsemän för att Långbro hade blivit styvmoderligt behandlat.

År 1941 skickades en ny skrivelse till Drätselkammaren med begäran om vatten och avlopp i Hagaby. Nya gatunamn tillkom och Örebro stad anordnade en vattenpost vid Mannatorpsvägen.

Det kan vara av intresse att se vad kostnaderna för koloniföreningen var år 1942.

Inkomster i föreningskassan	300 kr
Anslag från staden	500 kr
Summa	800 kr

Utgifter Grusning	400 kr
Utgifter Gatuarbete	100 kr
Utgifter Renhållning	80 kr
Utgifter Snöplogning	50 kr
Lokala kostnader	50 kr
Övriga utgifter	120 kr
Summa	800 kr

För att få kontroll på grusningen skulle särskilda gruslappar användas.

Upptining av ledningarna kostade 102:79. Dessa ledningar lades ned av föreningens medlemmar 1923, och på många ställen låg de inte tillräckligt frostfritt.

År 1943 tillkom en dagvattenbrunn på Vretgatan. Kostnaden för dagvattenbrunnen var 591:42. Anslag från Örebro stad för upptining av frusna ledningar var 340 kr. Örebro stad har ej pengar till att dra fram vatten och avlopp till Nya Hagaby.

År 1944 företogs kontroll av dricksvattnet för att undersöka om det var hälsovådligt för att på det viset påskynda framdragandet av vatten och avlopp till kolonien. Kolonien uppvaktade renhållningsverket med begäran om flera hämtningsdagar för sopor och latriner.

År 1945 kostade grusning av gatorna 522 kr. Anslag från staden för gatuunderhåll var 700 kr. Fullmäktige har beslutat att Törngatan skall iordningställas fram till Vinkelgatan och att två fastigheter får nytta av stadens ledningar.

År 1946 kom fastigheterna efter Törngatan att få sina avlopp ihopkopplade med stadens ledningar vid Vretgatan.

År 1947 började vattnet bli dåligt i fem brunnar och är ej lämpligt till hushållsändamål.

År 1948 insändes till Drätselkammaren en protest mot Lidvägens avstängning.

År 1949-52 uppvaktades stadens myndigheter av koloniens styrelsemedlemmar om vatten och avloppsfrågan vid flera tillfällen.

År 1953 har stadsfullmäktige anslagit 417.000 kr till ledningsarbete i Nya Hagaby. Törngatan iordningställdes fram till Hagabyvägen.

År 1954 anslöt sig endast 62 medlemmar till Örebro läns Villaäggarförbund, resten ville vara utanför.

År 1955-57 Färdigställdes ledningsarbetet i Nya Hagaby. Samtliga villor har således erhållit vatten och avlopp.

År 1956 ombildades föreningen från en ekonomisk hjälpande förening till en förening för att tillvarata medlemmarnas gemensamma intresse. Nya stadgar upprättades. Styrelsen från den förra föreningen omvaldes i den nybildade föreningen med samma namn.

Under den andra perioden var den största frågan gatornas iordningställande. Andra stora frågor var belysning, post- och bussförbindelser samt gång- och cykelvägar.

År 1958 inlades en protest mot höjda vattentaxor. Epoken om vattenledningarna är nu avslutad. Det har varit många hårda tag för att lösa dessa problem på ett tillfredsställande sätt för medlemmarna.

År 1959 togs den första trevaren för att asfaltsbelägga gatorna i Hagaby och vad kostnaderna härför kunde bli för villaägare.

År 1960 togs kontakt med byggnadschefen ang. permanenta gator och trottoarer efter Mannatorpsvägen.

År 1961 framkom förslag om en hjälpfond till föreningens medlemmar. Hjälpfonden skall stödja då föreningen måste anlita rättshjälp, 1 kr. per medlem skulle tas från föreningskassan.

År 1962 blev det högaktuellt med bussförbindelse med Hagaby men de berörda instanserna ansåg att det inte var mycket att göra eftersom gatorna var i dåligt skick. Enär föreningen inte längre var en ekonomisk förening beslutades att hjälpfondens medel skulle tillföras föreningens kassa.

År 1963-64 breddades Mannatorpsvägen, samtidigt uppvaktades gatukontoret ang. asfaltering av gatorna. Inga medel var anvisade för ändamålet.

År 1965 fick Ridderbergsgatan förbättrat avlopp. Ny skrivelse till Drätselkamraren ang. asfaltering av gatorna i Nya Hagaby.

År 1966 togs kontakt med drätselkammarens ordf. H. Aronsson ang. asfaltering av gatorna. Kontakt togs även med Byggnadschefen, det framkom att anslagen måste gå till viktigare gator. Samma år flyttades brevlådan från Vretgatan till Törngatan. Trots föreningens protester mot detta beslut gick det ej att ändra.

År 1967 fick vi svar på en skrivelse ang. asfalteringskostnaderna för Hagaby. Dessa beräknades till 400.000 kr, och att det snart skulle sättas igång med detta arbete.

År 1968 gatorna i Nya Hagaby asfalteras och beräknas bli färdiga 1969.

År 1969 gatorna är färdiga utom Hagtornsstigen och en del av Hagabyvägen. Det var glada villaägare som kunde gå och köra på riktiga vägar, som man kämpat så mycket för.

År 1970 skickades en skrivelse till chefen för Örebro Stads Trafik AB med en anhållan om att busstrafiken drages genom Nya och Gamla Hagaby, men ännu har ej chefen för Trafik AB svarat på skrivelsen, trots att han har haft 2 år på sig. Samma år upprättades ett samarbetsavtal med Länssparbanken i Örebro.

År 1971 beviljade Örebro kommun ett anslag på 500 kr. till föreningens 50-årsjubileum, som kommer att avhållas lördagen den 22 april 1972.

Under året har förslag framkommit från Gamla Hagaby att slå tillsammans föreningarna Gamla och Nya Hagaby samt Alkärret till en förening. Årsmötet 1972 kommer att ta ställning i denna fråga.

I styrelsen under de gångna 50 åren har tjänstgjort 31 st. medlemmar enligt följande år 1922-1972.

Andersson, Ludvig	1922	Carlsson, J. E.	1924-1947
Sjödin, D. E.	1922	Eriksson, K. J.	1925-1926
Persson, O. S.	1922-1923	Strömstedt, O. W.	1925-1926
Pettersson, E. S.	1922-1923	Johansson, A. E.	1925-1926
Andersson, Simon	1922-1923	Larsson, Paul	1927-1923
Halldin, K.	1923-1924	Karlson, K. E.	1927-1923
Gustavsson, B.	1923-1924	Karlsson, F. E.	1927-1928
Norstedt Th.	1924-1965	Mossing, Hj.	1929-1942
Karlsson, C. E.	1929-1932	Leonardsson, Börje	1958-1972
Jansson, Knut	1931-1932	Andersson, John	1964-1972
Andersson, Hj.	1933-1942	Thörnell, Birger	1966
Andersson, Gösta	1933-1940	Pettersson, Lars	1966-1969
Eriksson, David	1941-1946	Detlofsson, Stig	1966-1972
Johansson, J. E.	1943-1947	Schwerin, Erik	1967-1972
Larsson, Erik	1943-1947	Dahlberg, Evert	1970-1972
Jonsson, Herbert	1947-1963		

Styrelsen består f.n. av John Andersson, ordf., Evert Dahlberg v. ordf., Stig Detlofsson sekr., K-E. Schwerin v. sekr. och Börje Leonardsson kassör.

Avslutning

Härmed får vi till Koloniföreningen överlämna denna kortfattade berättelse över de gångna 50 åren. Vi är fullt medvetna om de brister berättelsen har. Bland det rika material som vi haft att bearbeta, har det varit svårt att avgöra vilket som borde tagits med och vad som borde utelämnas. Att i detalj skildra Koloniföreningens arbete skulle allt för mycket inskränka på utrymmet och verka tröttande, vi nöjer oss därför med att endast ta med det väsentligaste. Med detta anse vi ha fullföljt det arbete som vi åtagit oss. Det är vår förhoppning att de avtal och överenskommelser som träffats mellan Örebro Kommun och Hagaby Nya Koloniförening skall lända till allas vårt bästa.